

**ВИЈЕЋУ ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У СРПСКОМ САРАЈЕВУ**

Одлуком Вијећа Економског факултета Универзитета Републике Српске у Српском Сарајеву од 06.09.1999. године одређени смо за чланове Комисије за писање извјештаја о кандидатима за избор наставника у звању доцента за научну област *Финансијски менаџмент, инсистуције и тржишта* на Економском факултету у Српском Сарајеву.

На расписани Конкурс, објављен у дневном листу Глас српски дана 30.07.1999. године, јавио се кандидат *др Радомир Божић*, доцент Економског факултета Универзитета у Приштини.

На основу приложеног и прегледаног конкурсног материјала подносимо Вијећу Економског факултета у Српском Сарајеву сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ

1. Основни биографски подаци о кандидату

Кандидат др Радомир Божић је рођен 09.06.1960. године у Оловским Лукама, општина Олово. Основну школу и гимназију је завршио у Олову са одличним успјехом уз највише средњошколско признање (Златна значка - Огњен Прица -). Економски факултет је завршио у Сарајеву јуна 1983. године са просјечном оцјеном 9,8 а за постигнути успјех у току студија је добио Златну значку - Хасан Бркић - (највише студенско признање у бившој БиХ). У току студија, у периоду 1981.-1983. године, је обављао дужност студента-продекана. Поводом 35-то годишњице Економског факултета у Сарајеву проглашен је за једног од пет најуспјешнијих студената у току постојања тог факултета. Постдипломске студије - смјер Економска информатика - завршио је на Економском факултету у Сарајеву са просјечном оцјеном 9,8. *Магистарску тезу* под насловом - *Високе технологије, сироктурне промене и развој привредних субјеката* - одбранио је јуна 1989. године

на истом факултету код проф. др Бранка Ђерића. У организацији Института за организацију и економику у Сарајеву завршио је домаће и ино курсеве на тему приватизације и процјене вриједности вредузећа и стекао одговарајуће сертификате.

Докторску дисертацију под насловом - *Финансирање предузећа и финансијско управљање* - кандидат је одбранио јуна 1996. године на Економском факултету Универзитета у Приштини код проф. др Милоша Симовића.

Послије завршетка основних студија краће вријеме је радио у привреди, а од јануара 1984. године у Институту за организацију и економику у Сарајеву, прво као асистент, а затим као стручни сарадник. Као спољни сарадник Економског факултета у Сарајеву је изводио вјежбе из предмета Рачуноводство на Војној академији у Сарајеву - Финансијски смјер - током школске 1985./1986. године. Од половине 1992. до априла 1994. године је био финансијски директор ДП - *Визионица* - Зворник.

Маја 1994. године је изабран за асистента на Економском факултету у Приштини на предмету Финансије, а крајем 1996. године, након одбрањене докторске дисертације је на истом факултету биран у звање доцента на предмету *Банкарство*. У школској 1998./1999. години је изводио наставу на Вишој школи за спољну трговину у Бијељини на предмету *Осијурање и пословни ризици*.

Од школске 1996./1997. године др Радомир Божић је ангажован на Економском факултету Универзитета у Српском Сарајеву у звању доцента на предмету *Анализа биланса*. Од јуна 1999. године, након трагичног епилога укупног стања на Космету и у оквиру тога и Универзитета у Приштини, др Божић је у сталном радном односу на Економском факултету Универзитета Републике Српске у Српском Сарајеву. Ангажован је на постипломском магистарском студију на Економском факултету у Српском Сарајеву смјер: - *Пословне финансије и банкарство* - на предмету *Осијурање и пословни ризици*.

Из наведеног се може закључити да је шира научна област којом се кандидат бави управо област за коју је расписан конкурс за избор наставника на Економском факултету у Српском Сарајеву.

2. Научно-истраживачки и сйручни рад кандидатйа

1 - Научно-истраживачки йројектйи

У току досадашњег радног вијека на Институту за организацију и економику у Сарајеву, на Економском факултету и Економском институту у Сарајеву, затим на Економском факултету и Институту за економска истраживања у Приштини, као члан, координатор или руководилац тима др Радомир Божић је учествовао у изради већег броја научно-истраживачких пројеката од којих наводимо само неке:

- (1) Пројекти унапређења организације и пословања већег броја предузећа (Трудбеник Добој, Глиница Мостар, Фамос Сарајево, РМК Зеница, Водопривреда БиХ и многи други);
- (2) Пројекти економско-финансијске експертизе за низ предузећа (Глама Гламоч, Картонажа Цазин, Агрокомерц Велика Кладуша, Фероникл Глоговац, Панорама Приштина и други);
- (3) Пројекти организационо-својинске трансформације и процјене вриједности низа предузећа (Фабрика дувана Сарајево, ЖГП Сарајево, Лутрија БиХ, Соса-Солa Липљан, Караорман Скопље, Хидросистем Ибар-Лепенац Приштина, Југотерм Гњилане, Балкан-белт Сува Река, Космет пут Косовска Митровица, Елан Призрен, АМК КиМ Приштина, Блачанка Блаце, Градинг Приштина, Стандард Исток, Магистрала Приштина и др.);
- (4) Пројекти истраживања тржишта низа производа (бицикли, кондиторска индустрија, намјештај и многи други);
- (5) Дугорочни програм технолошког развоја БиХ;
- (6) Дугорочни програм развоја средњег образовања и васпитања у БиХ до 2000. године;
- (7) Преструктурирање привреде у зони Сарајево - Шамац помоћу малих и средњих предузећа;
- (8) Методолошки приступ и приручник за израду дугорочног програма - стратегије развоја општине;
- (9) Израда већег броја инвестиционих програма и програма развоја појединих предузећа и општина;
- (10) Пројекти за СИЗ науке БиХ - Управљање високим технологијама и технолошки развој - и - Размјештај функција и ниво искоришћености научно-технолошког потенцијала БиХ -;

- (11) Привредни систем и економска политика Србије, координатор Економски институт Београд, - пројект је у току а финансира га Министарство за науку и технологију Републике Србије.

II - Објављени радови до избора у звање доцента на Економском факултету у Приштини

До избора у звање доцента на Економском факултету у Приштини кандидат др Радомир Божић је објавио следеће радове - реферате на научним скуповима и савјетовањима и чланке у научно-стручним часописима:

- (1) Концепција и политика развоја у новим условима - Неум, јануара 1991. године - тема: Припрема и доношење развојних докумената - стратегије развоја општине за период од 1991. до 1995. године;
- (2) Савјетовање на тему: Економски аспекти изградње информационих система, Неум, јуна 1990. прилог - Високе технологије и управљање развојем привредних субјеката;
- (3) Високе технологије и структурне промјене на макро нивоу, Економски гласник, Сарајево 3-4/91;
- (4) Становништво, привредни развој и етнички конфликти, реферат на Научном скупу - Становништво СРЈ на почетку 90-их са посебним освртом на Косово и Метохију, Приштина, марта 1995. године;
- (5) Управљање технолошким развојем као основа управљања привредним развојем у савременим условима, Економика, Ниш, 6/94;
- (6) Процена вредности предузећа као фактор превазилажења кризе у пословању, Зборник радова - Актуелни проблеми опоравка привреде, Правни факултет Приштина и Савез економиста Косова и Метохије, Приштина, 1995.;
- (7) Специфичности инвестиционог менаџмента у предузећу, SymOrg 96 - V међународни симпозијум - Менаџмент и развој предузећа - ФОН Београд, Врњачка Бања, јуни 1996.;
- (8) Инвестирање у хартије од вредности, YU-SYM-OP-IS 96, Економски факултет Београд, Златибор, октобар 1996.;

III - Објављени радови након избора у звање доцента на Економском факултету у Приштини

Након избора у звање доцента на Економском факултету у Приштини кандидат др Радомир Божић је објавио следеће радове - реферате на научним скуповима и савјетовањима, чланке у научно-стручним часописима и монографије:

- (1) Коредакторство Зборника радова са Научног скупа - Финансијски и банкарски менаџмент у савременим условима привређивања, Економски факултет и Институт за економска истраживања Приштина, Брезовица, новембар 1997.;
- (2) Неки аспекти заштите од ризика на финансијском тржишту, Зборник радова са Научног скупа - Финансијски и банкарски менаџмент у савременим условима привређивања, Економски факултет и Институт за економска истраживања Приштина, Брезовица, новембар 1997.;
- (3) Тржиште капитала и финансирање предузећа, Зборник радова Економског факултета у Приштини, 1997.;
- (4) Пословни и финансијски ризик и дејство leverage-а, Научни скуп МФИТ 97, Економски факултет Приштина, 1997.;
- (5) Финансијско тржиште и цена капитала, Економика, Ниш, 1-3/98;
- (6) Финансирање предузећа и финансијско тржиште, монографија - допуњена и дорађена докторска дисертација, Институт за економска истраживања Приштина, 1998.;
- (7) Предузетништво за нови вијек, монографија, коаутор (поглавље о бизнис плану) са др Радојицом Јојићем, Институт за економска истраживања Приштина, 1998.;
- (8) Тржиште капитала и својинска трансформација, Финансије, Београд, бр. 9-10/98;
- (9) Банкарски менаџмент као узрок и фактор превазилажења кризе у пословању банака, Финансије, Београд, бр. 3-4/99;
- (10) Перспективе развоја финансијског тржишта и инвестирања у ХОВ у транзиционим економијама, Економика, Ниш, рад у штампи.

Презентирана листа досадашњих радова др Радомира Божића указује на релативно успјешну и плодну научно-истраживачку активност и потврђује већ изнесу оцјену да је шира научна област којом се бави др Божић управо проблематика финансијског менаџмента, финансијских институција и тржишта.

Будући да би приказ наведених и уз пријаву на Конкурс приложених радова учинио овај Извјештај доста екстензивним у наставку дајемо приказ најзначајнијег досадашњег рада др Божића, који га је и формално квалификовао за избор у звање универзитетског наставника. Ријеч је о *докторској дисертацији* под насловом *Финансирање предузећа и финансијско тржиште*, која је одбрањена на Економском факултету Универзитета у Приштини 27. јуна 1996. године пред Комисијом у саставу: проф. др Радојица Јојић, предсједник, проф. др Миодраг Јовановић, члан и проф. др Милош Симовић, ментор. У међувремену, током 1998. године, у незнатно измењеном и дорађеном облику ова дисертација је и објављена као *монографија* уз финансијску подршку Министарства за развој, науку и животну средину СРЈ.

Монографија је обрађена на 341 страници, не рачунајући преглед коришћене литературе, који садржи 108 изворних јединица, докумената и других извора, од чега 44 јединице иностране литературе.

Монографија је компонована из 5 основних дијелова:

1. Предузеће и предузетништво
2. Финансијско тржиште и финансијски менаџмент
3. Пословни и финансијски бонитет предузећа
4. Финансијски менаџмент и инвестиције и
5. Финансирање предузећа и хартије од вриједности

По садржају и концепцији израде овај рад др Божића је оригиналан и представља јединствен и користан приступ и допринос домаћој теорији и пракси финансирања предузећа у условима развијеног финансијског тржишта.

У *уводном дијелу* др Божић полази од дефинисања предузећа као основног привредног субјекта и као циљ истраживања поставља теоријски и практични допринос финансирању и финансијском менаџменту у предузећу у условима развијеног финансијског тржишта. У складу са тим предмет његових истраживања

су модалитети апликације метода оцјене финансијског и укупног бонитета и вриједности предузећа, валоризације и оцјене инвестиционих пројекта у функцији операционализације оптималних сценарија финансирања текућег пословања и развоја предузећа у условима и амбијенту које детерминише развијено финансијско тржиште.

У *првом дијелу* се разматрају теоријске основе предузећа (Њемачка економика предузећа и Англосаксонска теорија фирме) и предузетништва (појмовно одређење, предузетничке стратегије, иновације, предузетништво и привредни развој и предузетничка економија), чијим финансирањем у развијеним тржишним структурама се баве остали дијелови овог рада.

У *другом дијелу* монографије под насловом *Финансијско тржиште и финансијски менаџмент* је исцрпно обрађена проблематика: (1) Тржишта новца, (2) Тржишта капитала, (3) Финансијског тржишта и цијене капитала и (4) Заштите од ризика на финансијском тржишту. Проблематика финансијског тржишта је обрађена из угла значаја за финансирање текућег пословања и развоја предузећа у савременим условима и могућности партиципирања појединачних предузећа на појединим сегментима финансијског тржишта. Полазећи од све веће турбулентности финансијских трансакција у условима глобализације финансијских тржишта и токова посебна пажња је посвећена инструментима и модалитетима заштите од ризика у пословним и финансијским трансакцијама (фјучерси и опције и могућности и стратегије њихове апликације). Посебно се наглашава да се у условима развијеног финансијског тржишта нужно промовише нови концепт финансијског менаџмента на нивоу предузећа који прибављање новца и капитала, као и евентуалне пласмане финансијских суфицита, у све већој мјери врши посредством појединих сегмента финансијског тржишта.

Трећи дио монографије под насловом *Пословни и финансијски бонитет предузећа* је посвећен обради овог феномена у најширем смислу ријечи, од тржишне позиције предузећа, преко организационе и власничке структуре, до финансијског бонитета и финансијске анализе. Имајући у виду да су у истинској тржишној привреди купопродаје предузећа или дијелова предузећа, као и међусобна преузимања (пријатељска и непријатељска), готово свакодневна појава, у оквиру

овог дијела монографије је детаљно елаборирана проблематика процјене вриједности предузећа (његове имовине и капитала) као претпоставке за наведене и многе друге трансакције.

У четвртој дијелу монографије др Божић обрађује проблематику инвестиција и инвестиционог менаџмента из угла предузећа. Након приказа основа интертемпоралног избора и инвестиционих критеријума, детаљно је елаборирана проблематика инвестиционог одлучивања приликом улагања предузећа у реалне активе тј. у нове производно-услугне пројекте или модернизацију и реконструкцију постојећих капацитета. Посебан напор је учињен да се сагледа и расвијетли проблематика ризика и дефинишу основе и модели управљања ризиком приликом инвестирања у реалне активе на нивоу предузећа. С обзиром на растући значај инвестирања у финансијске активе (хартине од вриједности) у условима развијеног финансијског тржишта, у контексту инвестиционог менаџмента је елаборирана и проблематика портфолио теорије и избора оптималног портфолија.

У петом дијелу монографије, који је и њен кључни дио и уједно и највећи допринос њеног аутора нашој финансијској теорији и пракси, је елаборирана проблематика *финансирања предузећа и хартије од вриједности, правила и норме краткорочног и дугорочног финансирања предузећа у условима развијеног финансијског тржишта*. Поред сопствених извора финансирања и класичног банкарског кредитирања, наглашава се неминовност и модалитети прибављања и краткорочних и дугорочних финансијских средстава тј. новчаних средстава и капитала, путем одговарајућих сегмената финансијског тржишта. Разматрајући проблематику краткорочног финансирања предузећа др Божић указује да избор оптималне структуре у овом домену финансирања предузећа зависи од: (1) трошкова тј. цијене извора финансирања, (2) расположивости појединих извора, временске односно рочне усклађености, (3) флексибилности појединих извора и (4) задужености предузећа.

У сегменту дугорочног финансирања предузећа се детаљно елаборирају сопствени и позајмљени извори, а посебно акцијски капитал и акумулирани добитак. Будући да сваки извор капитала има своју цијену, предузеће односно његов финансијски менаџмент мора бити заинтересовано за компоновање одговарајуће финансијске структуре која ће минимизирати трошкове финансирања, односно

трошкове капитала. Након елаборирања основа вредновања хартија од вриједности путем којих предузеће у истинском тржишном амбијенту прибавља највећи дио потребног капитала (обвезница, обичних и преференцијалних акција), детаљно је и инспиративно обрађена проблематика утврђивања цијене/трошкова капитала предузећа и контраверзе везано за могућност оптимизирања капиталне структуре предузећа. На крају су елабориране и основе дивидендне политике предузећа у контексту његове укупне пословне-развојне и финансијске политике.

3. *Наставна активност кандидата*

Др Радомир Божић је у току свог досадашњег радног вијека стекао солидна педагошка и наставна искуства. Током школске 1985./86. године је, као сарадник Економског факултета у Сарајеву, изводио вјежбе питомцима Војне академије у Сарајеву - финансијски смјер - на предмету *Рачуноводство*. Радећи на Институту за организацију и економику у Сарајеву учествовао је као предавач на већем броју стручних семинара по програму перманентног образовања кадрова у привреди.

Од маја 1994. до краја 1996. године кандидат Божић је изводио вјежбе студентима Економског факултета у Приштини на предметима *Финансије и Монетарно-кредитна теорија и фискална политика*. Од школске 1996./97. године, након избора у звање доцента на предмету *Банкарство* на Економском факултету у Приштини, изводи наставу на овом предмету. Од исте школске године др Божић изводи наставу на предмету *Анализа биланса* на Економском факултету Универзитета Републике Српске у Српском Сарајеву-Пале. Од школске 1998./99. изводи и наставу на Вишој школи за спољну трговину у Бијељини на предмету *Осигурање и пословни ризици*.

Др Божић је ангажован и на постипломском магистарском студију на Економском факултету у Српском Сарајеву смјер: - Пословне финансије и банкарство - на предмету *Осигурање и пословни ризици*. На Економском факултету у Приштини је био члан неколико стручних Комисија за оцјену и одбрану магистарских радова из области финансија и банкарства.

На свим поменутиим наставним ангажманима кандидат др Радомир Божић је испољио озбиљност и велико интересовање за проучавање наведених научних дисциплина, али и способност да стечено знање успјешно преноси студентима. Поред испољене спремности да студентима пружи помоћ у свладавању наставног градива, др Божић се несебично и успјешно ангажовао у менторском раду приликом израде семинарских, дипломских и магистарских радова његових студената и млађих колега.

МИШЉЕЊЕ КОМИСИЈЕ

На основу презентираниог конкурсног материјала и оцјене цјелокупног рада и личности др Радомира Божића, као научног радника и истраживача, може се закључити да се ради о већ формираном универзитетском кадру са доказаним смислом за научно-истраживачки, наставни и педагошки рад.

На основа увида у документацију коју је др Радомир Божић доставио уз пријаву на Конкурс, а нарочито на основу његовог досадашњег научног, стручног и педагошког рада, успјешно одбрањене докторске дисертације и, кроз укупни научно-истраживачки рад, потврђене компетентности за научну област Финансијски менаџмент, институције и тржишта за коју је расписан Конкурс, *Комисија је мишљења да кандидат др Радомир Божић испуњава све услове за избор у звање доцента за научну област Финансијски менаџмент, институције и тржишта, на Економском факултету Универзитета Републике Српске у Српском Сарајеву.*

**ПРИЈЕДЛОГ
КОМИСИЈЕ ЗА ИЗБОР КАНДИДАТА**

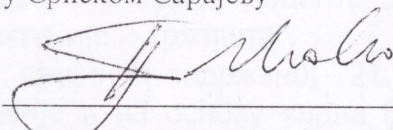
Једини пријављени кандидат за избор наставника у звању доцента за научну област Финансијски менаџмент, институције и тржишта на Економском факултету у Српском Сарајеву, доц. др Радомир Божић, испуњава све Законом прописане услове за избор у наведено звање.

Цијенећи резултате досадашњег рада, показани интерес за даље усавршавање и научно-истраживачки рад кандидата, чланови Комисије једногласно предлажу да се кандидат доц. др Радомир БОЖИЋ избере за наставника у савременом радном односу у звању доцента за научну област Финансијски менаџмент, институције и тржишта на Економском факултету Универзитета Републике Српске у Српском Сарајеву.

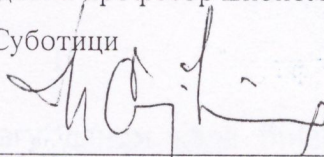
Српско Сарајево-Пале, 11. 10. 1999.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

1. Проф. др Ново Плакаловић, председник
ванредни професор Економског Факултета
у Српском Сарајеву

2. Проф. др Војин Бјелица, члан
редовни професор Економског факултета
у Суботици

3. Проф. др Јован Родић, члан
редовни професор Пољопривредног
факултета у Београду

